



TVRDOŠÍN

ORGÁN MsV KSS a MsNV

APRÍL 1989

Slnko vychádza okolo 5. hodiny ráno a zapadá o 19. hodine večer miestneho oravského času. Čas, v priebehu ktorého je slnko nad obzorom, narastá z 12,8 na 14,5 hodiny, t.j. z 53 na 61 percent dĺžky celého dňa. Slnko je v znamení Barana a od druhej polovice apríla v znamení Byka...

Áno, a už je tu, čas kvitnúť. Áno, je tu apríl

mesiac lesov. Všetko živé tlačí sa na svet, chce plným dúškom dýchať vôňu jari. Len ten kto nechce či nevie vidieť prebúdzanie sa prírody k novému životu, životu, ktorý sa volá život prírody ročník 1989, nevie ani nemôže si uvedomiť život vlastný.

A les? Naozaj, vedel by si z nás niekto predstaviť náš rodný kraj bez lesa? Vedel by si predstaviť aký by sme tu mali život? Život bez lesa? Bez

jeho blahodarného vplyvu na životné prostredie? Bez jeho bohatstva slúžiaceho vlasti? Bez vtáctva, jelenej, srnčej, diviacej či inej zveri, ktorá má v ňom svoj domov? Bez...? Iste, mnohí mohli, lebo život bez lesa je možný, pre nás však nemysliteľný. Zvykli sme si naň, lebo tvorí od

nemu. Ako sa dá krajšie, ak nie týmito myšlienkami vyjadriť naša úcta k nemu?

SOM TEPLA TVOJHO PRÍBYTKU
ZA STUDENÝCH NOCÍ.
SOM PRIATEĽSKÝ TIEN,
KED PÁLI LETNÉ SINKO,
SOM KROV TVOJHO DOMU,
DOSKA TVOJHO STOLA,
SOM LÔŽKO NA KTOROM SPÍŠ
A DREVO
Z KTORÉHO
STAVIAŠ

VOJNE LODE.

SOM NÁSADA TVOJEJ MOTYKY,
SOM DREVO TVOJEJ KOLÍSKY
I TVOJEJ RAKVY,
SOM KVET DOBROTY A KRÁSY!
VIPOČUJ MOJU PROSBU:
NENIČ MA

LES

Opäť je tu teda čas kúť núť. Opäť je tu štvrtý mesiac roka - apríl mesiac lesov. Odmeňme sa mu svedomitým plnením našej povinnosti: budeme ho dôslednejšie chrániť pred všetkým, čo by ho mohlo ochudobniť.

RSDr. M. Mikláš

A UŽ JE TU ČAS KVITNÚŤ...

pradávná prirodzenú súčasť našej krajiny. Zvykli sme si naň, žiaľ, nie všetci rovnako si uvedomujeme jeho význam. Je dobre, že čoraz viac v najširšom kontexte ochrany prírody začíname si význam lesa v našej socialistickej spoločnosti vážiť. Je dobre, že v mesiaci apríli, v čase, keď začína všetko kvitnúť a les sa rozvíja do novej krásy si opätovne pripomíname nielen jeho význam, ale predovšetkým aj svoju povinnosť voči

OCHRANA PRED POŽIARMÍ

Dôsledné zabezpečovanie preventívnych protipožiarňých opatrení na úseku lesného a vodného hospodárstva je zvlášť aktuálne v jarných mesiacoch, kedy sú v lesoch a na lúkach vytvorené najoptimálnejšie podmienky pre vznik lesných požiarov a príroda je nimi najviac zraniteľná. Lesné požiare vznikajú najčastejšie z nedodržania predpisov požiarnej ochrany, z nedbanlivosti a neopatrnosti návštevníkov lesa a vypaľovania trávnych porastov v jeho blízkosti. Vypaľovanie trávnych porastov na miestach so zvýšeným požiarňým nebezpečím sa považuje za priestupok. A práve týchto priestupkov sa občania dopúšťajú najčastejšie, čím nielen ohrozujú vlastný, ale takmer v

každom prípade socialistický majetok, predovšetkým lesy. V súvislosti s uvádzanými dôsledkami nezodpovedného konania je potrebné oboznámiť verejnosť s povinnosťami, ktorých porušenia špecifikuje zákon SNR č.126/1985 Zb. o požiarnej ochrane ako priestupok: Medzi ne patria:

- neumožňovanie alebo sťažovanie vykonávania preventívno-požiarnej kontroly alebo iných opatrení na úseku PO,
 - poškodenie, odstránenie, zneužitie účinnosti zariadení a prostriedkov slúžiacich na ochranu pred požiarňami, bezdôvodné privolanie jednotky pož. ochrany,
 - neposkytnutie osobnej a vecnej pomoci
- /pokračovanie na 2.str./

OCHRANA PRED POŽIARMÍ

/dokončenie z 1. strany/

ci, neumožnenie vstupu na nehnuteľnosť alebo iné sťaženie záchranných prác v súvislosti so zdolávaním požiaru,

- nedodržanie predpisov o uskladnení a manipulácii s horľavými látkami,
- porušenie predpisov o fajčení a manipulácii s otvoreným ohňom na miestach so zvýšeným požiarnym nebezpečenstvom a podobne.

Za priestupok na úseku PO môže NV uložiť občano-
vi pokarhanie alebo pokutu vo výške od 1.000,- do 5.000,- Kčs podľa závažnosti priestupku. Medzi všeobecné povinnosti občanov pri predchádzaní požiarom patria:

- dbať na zvýšenú opatrnosť pri skladovaní a používaní horľavých alebo požiarne nebezpečných látok,
- dbať na zvýšenú opatrnosť pri zaobchádzaní s ohňom v čase sucha,
- nezakladať oheň v priestoroch, kde môže dôjsť k jeho rozšíreniu a nevypaľovať porasty.

Úroveň človeka socialistickej spoločnosti je vyjadrená aj jeho vzťahom k spoločnému majetku. V záujme nás všetkých ho chráňme a zveľaďujeme, dbajme na to, aby sme ho neohrozili nezodpovedným konaním.

Kpt. Jaroslav Kajko

KU DŇU OSLOBODENIA NÁŠHO MESTA

Vraví sa, že keby niekto vzal priateľstvo z nášho života, akoby zhaslo slnko. Jeden aforizmus dokonca tvrdí, "že láska je dostupná mnohým, ale priateľstvo je skúškou srdca". Priateľstvo našich národov s národnou Sovietskeho zväzu prešlo skúškou nielen srdca, ale aj krvi, keď sa písal rok 1945 a sovietski vojaci priniesli našej vlasti slobodu. Priateľstvo spečatené krvou, zvykne sa hovoriť. Priateľstvo, ktorému sme síce v našom kalendári vyhradili jeden mesiac: Mesiac československo-sovietskeho priateľstva, ale ktoré sa ohlasuje nielen v dňoch výročia VOSR, lež po celý rok. Koľko rodín sovietskych vojakov je spojených s našou krajinou. Koľko detí prichádza na hroby svojich blízkych. Dnešné spojenia sú radostnejšie. Stavíme most priateľstva. Podávame si otvorenú dlaň. A kdesi v podvedomí možno nám zazneje tá známa detská pieseň - želanie detí celého sveta, všetkých generácií: "Nech svieti slnko, nech je mier, nech je vždy čisté nebo!" Balážecová

PREVÁDZKOVÝ NEMOCNIČNÝ PORIADOK

Návštevný deň v nemocnici v Trstenej je: vo štvrtok od 13,00 hod. do 15,00 hod. a v nedeľu od 13,00 hod. do 15,00 hod. Návštevy deťom do 15 rokov sú zakázané. Návštevy od 16,00 hodiny nie sú povolené.

Telefonické hovory v pracovné dni sú prepájané na jednotlivé oddelenia od 7,00 do 18,00 hodiny. Telefonické hovory v nepracovné dni sú prepájané od 11,00 do 16,00 hodiny.

MUDr. Dušan Horeličan, riaditeľ NSP

Marcové rokovanie rady MsNV sa konalo 7. 3. 1989 v prítomnosti poslankyne FZ ČSSR Márie Bušikovej a poslankyne S-KNV Márie Tomadlíkovej ako aj zástupcu JRD, predsedu OV č.2 a riaditeľov škôl, ktorí podávali správy za svoje organizácie ako prví. Jednalo sa o hospodárskych

Z ROKOVANIA RADY A PLÉNA MsNV

výsledkoch JRD za r. 1988 a príprave jarných poľnohospodárskych prác, o činnosti občianskeho výboru č. 2 m. č. Medvedzie, o výchovno-vyučovacích výsledkoch na školách vrátane ĽŠU, o zabezpečení plenárneho zasadania MsNV a organizačných otázkach. Vo voľných návrhoch okrem iného bol schválený príspevok MsNV Kčs 10 tisíc na rozvoj činnosti TJ, poverenie Ing. Marty Lamžovej zastupovaním ved. odboru výstavby, organizačné zabezpečenie prípravy publikácie o Tvrdošíne.

Plénum MsNV 23. 3. 1989 v prítomnosti podpredsedu ONV v D. Kubíne-s. Oršulíka rokovalo popri organizačných otázkach o činnosti Rady MsNV a vybavovaní interpelácií poslancov, o plnení plánu a rozpočtu MsNV v r. 1988 a najmä o úspešnom plnení VP NF za roky 1986-1988 s dostatočným predstihom pre prípravu úloh 9. 5 RP a perspektívy do roku 2000. Plénum zvolilo aj nových členov komisií: Monika Adamusová - predsedníčka komisie obchodu a cestovného ruchu, za tajomníčku komisie PLVH - Ing. Martu Tmákovú, za člena komisie MH, bytového hospodárstva a dopravy s. Páleša Jána. Plénum ďalej menovalo súdruha Alojza Pajunka do funkcie inšpektora verejného poriadku.

- jmb -

Košický vládný program vyjadrujúci hlavné princípy a smery výstavby nového - ľudovodemokratického štátu vyhlavoval uskutočnenie štrukturálnych zmien v štátnej správe, ktoré sa mali dosiahnuť revolučnou likvidáciou starého byrokratického policajného aparátu a jeho nahradením novým systém, ktorého základom sa stali NV.

V apríli 1945, ešte za svojho pobytu v Košiciach, sa vláda

Národného frontu zaoberala aj otázkou novej československej bezpečnostnej služby. Program činnosti ministerstva vnútra bol prerokovaný na plenárnej schôdzi vlády 17. apríla 1945. Návrh na novú organizáciu bezpečnostných orgánov bol bez väčších ťažkostí prijatý. Schválený dokument bol rámcový a neďával odpoveď na všetky problémy, ktoré stáli pred praktickým riešením. Podstatné však bolo, že obsahoval najdôležitejšie zásady výstavby ľudovodemokratických bezpečnostných orgánov, zrušenie žandárstva a polície, vytvorenie jednotného

bezpečnostného aparátu na celom území štátu, jeho dopĺňovanie osobami, ktoré sa zúčastnili protifašistického odboja a konečne i odlišenie nového zboru od starých zložiek novým názvom.

Vznik ZNB bol súčasne začiatkom rozbijania starého buržoázneho aparátu ešte pred víťazstvom socialistickej re-

volúcie. V triednych bojoch strany, robotníckej triedy a všetkých pokroko-

17. APRÍL - DEŇ ZNB

vých síl o charakter novej Bezpečnosti sa stal postupne mocenským nástrojom ochrany revolúcie a jej rozvoja a svojím dielom prispel k porážke reakcie vo februári 1948, k víťazstvu nášho ľudu a socialistickej revolúcie v Československu. S týmto bojom sú späté aj pokrokové tradície našej bezpečnosti. Sú to tradície, ktoré si zaslúžia, aby sme ich ctili. Od svojho vzniku až do dnešného dňa prešiel ZNB kvalitatívnymi premenami, ktoré z neho urobili mocenský nástroj ochrany revolúcie a jej ďalšieho rozvoja. npor. M. Garbiar

MEDAILÓNIKY Z DEJÍN TVRDOŠINA

37 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI TVRDOŠINA. 1. JURAJ SCAEVOLA.

Škola bola v Tvrdošine oddávna. Dve ustanovizne si to vyžadovali: kňazská stanica a mestský štatút Tvrdošina. Obidve tieto ustanovizne, ako sme videli v predošlých medailónikoch, boli v Tvrdošine už v XIII. storočí, keď sa veľmi dbalo na školy a kedy vznikali rad radom v Európe vysoké školy-univerzity. Pre nás mali najväčší význam pražská z roku 1348 a krakovská z roku 1364. Ale najväčší význam pre slovenské mestá mala univerzita v Trnave z r. 1635. Mestá mali právo zakladať mestské školy. V Tvrdošine to bolo ešte zdôraznené aj prítomnosťou vysokých úradníkov colného úradu-tricezimy. Prvým známym riaditeľom takejto mestskej školy bol Juraj Scaevola. Jeho účinkovanie spadá do rokov 1640-1656. Už jeho meno naznačuje, že bol prívržencom kultúrneho smeru humanistického, že vedel dobre po latinsky. Nosil meno slávneho rímskeho právnika Scaevolu, ktorý bol konzulom r. 95 pred n. l. a ktorého si tvrdošínsky Scaevola vzal za svoj vzor, lebo popri učiteľstve bol aj mestským notárom, čiže zapisovateľom. Jeho slovenské priezvisko mohlo byť Lavák, lebo humanisti si radi prekladali mená do latinčiny, ba aj do gréčtiny. Jeho zápisy sa zachovali v mestskej knihe Tvrdošina, ktorá začína rokom 1634. Je veľmi dobrým historickým prameňom pre dejiny Tvrdošina. Mestské knihy pokračujú v období 300 rokov. Genný je Scaevolov posledný zápis z 29. januára 1642, pri ktorom poznamenáva, aké listiny odovzdal pri skladaní svojho úradu starostovi mesta Jánovi Greňovi. Boli to chotárne listy s Trstenou pri Halečkovej a na Lúkach. Pod Lúkami tu rozumie me rozsiahle pláne, dnes zatopené Čiernou Oravou, na ktorých sa postavili dediny Hámry a Osada. O nich je aj listina s Bobrovom, ktorú Scaevola odovzdával. Slovo Lúky bolo tak vplyvné, že Tvrdošíncania nazývali rieky, ktoré sa pri meste stekali jednoducho rieka Lúčna a Oravičná. Medzi listinami boli listy, vzťahujúce sa na právny a hospodársky pomer voči zámočným pánom, lebo to bola doba vzniku oravského komposesorátu siedmich dcér Juraja Thurzu. Ale najcennejšie listiny, ktoré odovzdával Scaevola starostovi Greňovi boli staré listiny od slávnych kráľov na výsady mesta Tvrdošina a najnovšia listina - privilégium Ferdinada III., ktoré bolo vyhlásené aj v susedných stoliciach. Starosta Greňa si vyžiadal tieto listiny preto... /pokračov. v budúcom čísle/

Slnecnú energiu, vodu, kyslíčnik uhlíčitý a množstvo anorganických látok premieňa rastlina na látky organické, ktoré sú potom zdrojom výživy živočíchov i človeka. Tento proces, ktorý sa zatial napodobniť nepodarilo, sa nazýva fotosyn-

ZÁHRADKÁROM

téza, alebo fotosyntetická asimilácia. Popri už spomínaných chemických prvkoch potrebujú rastliny ešte celý rad ďalších, bez ktorých by bolo záhradkárenie nemožné. Prí-
pomeňme si aspoň najhlavnejšie: **UHLÍK** - základná zložka organických látok, tvorí veľkú časť obsahu sušiny rastliny. Prijíma ho pri asimilácii z kyslíčnika uhlíčitého v ovzduší, ale aj koreňmi z uhlíčitanov v pôde. **VODÍK** a **KYSLÍK** sa tiež podieľajú na tvorbe živej hmoty. Rastlina ich získava z vody. **DUSÍK** je súčasťou bielkovín, ovplyvňuje kvalitu listia a rozhoduje o mohutnosti rastu rastlín. Pri jeho nedostatku sú slabé, krpaté, majú jasnozelené listy. Prebytok dusíka zase spôsobuje oneskorené dozrievanie semien a na stromčekoch nevyzrievajú letorasty. Zvyšuje sa náchylnosť na vymrznutie, napadnutie škodcami. Plody podliehajú rôznym hubovitým chorobám. **DRASLÍK** rastlinu spevňuje, zlepšuje vyzrievanie dreva, zvyšuje odolnosť voči mrazu, zlepšuje kvalitu, cukornatosť, farebnosť a trvanlivosť plodov. Osobitne náročné na draslík sú hlúboviny, strukoviny a rajčiny. Nedostatok draslíka spôsobuje čiernozele-
né sfarbenie listov s bieležltými škvrkami, ich skrúcanie a predčasné

opadanie. Plody sú zdeformované, bez cukru, málo trvanlivé. Korene sú slabé, zakoreňovanie pomalé. Stopových prvkov, ktorých rastlina nepotrebuje tak veľa, je v pôde dostatok.
K. Hanulák

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

V MARCI SA NARODILI :

Dalibor Prokop, Tomáš Habovský, Dalibor Andráš, Michaela Šiščová, Miroslava Dvorská, Michal Zmrzák, Ján Selep, Dominika Habovská, Barbora Fukasová

VÝROČIA :

Alena Záková - 40 rokov

Mária Lukáčiová - 40 rokov
Karol Hanulák - 40 rokov
Rudolf Galles - 50 rokov

ODIŠLI Z NAŠICH RADOV :

Margita Bebejová - 75 ročná
Mária Lačková - 78 ročná
Vladimír Duriš - 21 ročný
Anna Diešková - 89 ročná

LÚŠTITEĽSKÉ SÚSTO

VODOROVNE: A. Zviaže do pút-podmaslie. -B. Vrtač po česky zastar.-ker.-C. Obec v PIR-miliampér-ihličnatý strom. -D. Povstalecká obec-stužia v Sudánc- značka astátu. -E. Plonono -okovaná. -F. Plodina-precieraj sa. -G. Mužské meno -získaj za poníase. -H. Vojenská hliadka-uš, po rusky. -I. Krátky filmový záber-citeslovco pri skákaní-rieka v USA. -J. Český maliar-jestvuje - choroba kúbov. -K. Pohovka-nemec-ký zápor. -L. Ženské meno -francúzske mesto.

ZVISLE: 1. Svokrovi patria ci-4. ČASŤ TAJNICKY. -2. ZACHIAŤOK TAJNICKY / slovenské príslovie/-obdobie kamennej doby. -3. Malá-stary taliansky poniaz - cu-

PONÔCKY: Ochla - Ejt-Bel-aster
Tajnička z minulého čísla znie: "SIINÍ SME SILOU DU-CHA".
Knihu posielame L. Klimčíkovej, Medvedzie 23/15.

dzie mužské meno. -4. Cudzokrajný strom-protoplazmatický útvar - prikrývka krku. -5. Mesto v NSR- dávoj- značka sodíka. -6. SPZ Českých budejovic-2. ČASŤ TAJNICKY-druh cigarety-pôrovitý nerast. -7. KONIEC šachovej hry-mesto vo Fínsku -raj. -8. Surovec/pren-3. ČASŤ TAJNICKY. -9. KONIEC TAJNICKY-podávajúci apeláciu.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

A									
B									
C									
D									
E									
F									
G									
H									
I									
J									
K									
L									

TVRDOŠÍN: Noviny politického a štátneho vedenia mesta a závodov na jeho území. Vydáva MsNV a MsKS Tvrdošín. Zodp. redaktor: J. Bašista. Red. rada: M. Kormaňáková, Ľ. Ondříková, V. Klimčíková, O. Ficeková, A. Adamčáková. Vychádza raz mesačne. Počet výtlačkov: 1000. Tlač. DP pri MsNV D.K. Povol. ONV č. 768/85-456/10-V-5